

Izšlo Jugoslovanske kmetijske zveze. — Cena 38 Din za celo leto. — Za inzeratno 60 Din. — Posamezna številka 1 Din. — V inzeratnem delu vsaka določena vrstica ali nje preostor 10 Din.

Izhaja vsako urodo ob 6 jutraj. — Spisi in dopisi naj se pošiljajo Uredništvu „Domoljuba“, narodna relikvija in inzerati pa Upravništvu „Domoljuba“ v Ljubljani, Kopitarjeva ulica Štev. 6.

Ustanovitelj „Domoljuba“ 70 letnik.

Vsa slovenska katoliška javnost se vprav te dni z velikim spoštovanjem in globoko hvaležnostjo spominja enega najodličnejših slovenskih duhovnikov in najrazboritejših ljudskih delavcev, milostljivega gospoda prošta in prelata Antona Kalana. Dne 2. decembra dovrši sedemdeset let svojega za slovensko ljudstvo tako zasluznega življenja.

Domoljub pa ima še prav posebno dolžnost, da se ob tej priliki spominja vzornega duhovnika, požrtvovalnega narodnega učitelja in ljubeznivega vzgojitelja. Saj je bil baš gospod prošt tisti, ki je pred 41 leti ustanovil Domoljuba, najodličnejšega in vztrajnega borca za pravico in krščansko miselnost slovenskega ljudstva.

Domoljub v tistih časih nikakor ni pomenil to, kar pomeni danes ustanovitev novega časopisa: en list več med mnogimi drugimi. Takrat slovensko ljudstvo še ni bralo. Hiša z rednim berilom — tu mislimo v prvi vrsti na deželo — je bila redka. Pač je že prihajala vsako leto Družba sv. Mohorja s svojimi knjigami, ki so bile kaj kmalu prečitane po tistih ne preveč gostih hišah, kjer so bili naročeni nanje. A še tu so pogosto ostale nerazrezane.

Ljudstvo ni bilo navajeno čitati. Ljudstvo pa, ki ne čita, se ne izobrazuje. Ljudstvo, ki se ne izobrazuje, zaostaja in postaja plen brezvestnih izkoriščevalcev na eni strani, na drugi strani pa nerazsodna čreda političnih demagogov. Nobena stvar ni tako drago in neumno plačana kot nevednost — niti alkohol, ki nam še sedaj vsako leto požre tisoč milijonov dinarjev. Saj nam to dokazujejo dovolj nazorno žalostne zgodbe manj kulturnih narodov, ki so navadno kupčijsko blago v rokah zakonitih in nezakonitih izkoriščevalcev.

Kaj mislite, da bi se slovensko ljudstvo otreslo oderuških pijavk, ki so svoj

čas imeli kmeta v svojih kleščah, če se to ljudstvo ne bi tako hitro izobrazovalo in prihajalo do zavesti. Poglej v Srbijo — saj je to razborito in dobro ljudstvo, toda izobrazbe v splošnosti manjka še na debelo — obresti so tam po 50%.

In vsiljivim Judom, ki z bogastva in revščine Poljakov in Romunov in deloma tudi Hrvatov posnemajo najboljšo smetano — kaj mislite, da bi jim slovensko ljudstvo moglo tako zapreti vrata v svojo zemljo, ko to ljudstvo ne bi toliko čitalo in se navzemalo izobrazbe, s katero zna ob pravem času zasesti tisto mesto, ki bi ga sicer zasedel njegov izkoriščevalec.

In takrat, ko je slovensko brezversko svobodomiselstvo naperilo vso ost svojega boja proti globokovernosti slovenskega ljudstva in njegovi iskreni vdanosti do katoliške Cerkve, takrat je bil — kakor je še danes — baš Kalanov »Domoljub« tisti, ki je ljudem bistril pojme ter jih pravočasno opozarjal na zahrbtno nevarnost svobodomiselne ofenzive proti največji opori slovenskega naroda, njegovemu verskemu mišljenju in življenju.

In če se je slovensko ljudstvo tudi v politiki znalo skoro vedno odločiti za politiko resnega in doslednega dela ter odločno odklanjati politične kričarje, ki so hoteli samo sebi postlati mehko posteljico, je velik razlog v tem, da je toliko čitalo.

In tu je tista velika zasluga našega gospoda jubilanta — morda največja njegova. Njegov Domoljub je prvi začel po načrtu vsakih 14 dni prodirati v večino slovenskih hiš, njegov Domoljub je bil prvi redni domači učitelj v ogromni večini slovenskega kmetkega doma, njegov Domoljub je bil prvi, ki je prisilil maso slovenskega ljudstva, da je redno začela čitati — ne samo jeseni Mohorjevke — temveč vsakih 14 dni in po par letih vsak teden.

Z novinami z domačega in tujega sveta si je naš deželski človek širil obzorje, z načelnimi članki si je bistril zdravo sodbo o vseh domačih javnih dogodkih ter si utrjeval svojo slovensko in krščansko miselnost. Po svojem Domoljubu je postal gospod prošt največji učitelj svojega naroda baš v tistem času, ko se je bližala odločilna borba — ali bo slovensko ljudstvo postalo žrtev brezverskega kapitalističnega liberalizma — ali pa se bo postavilo na lastne noge, se otreslo oderušstva, ohranilo svojo globoko vernost ter ustvarilo lastno gospodarsko moč.

Zgodilo se je drugo in levja zasluga za to odločitev, ki je zahtevala precejšnjo zrelost in izobrazbe ljudske mase, je imel baš Kalanov Domoljub.

Gospod prošt je pravi tip slovenskega duhovnika, tistega duhovnika, o katerem pravijo Hrvatje in Srbi in Nemci, da ima zato tako velik vpliv na svoje ljudstvo, ker je iz njega zrastel, zanj neprestano živel, požrtvovalno delal in pri tem ni iskal sebe. Duhovnik, ki je bil vedno na strani tlačnega ljudstva, tudi če je zato bil preganjan — in to se je prebridko zgodilo tudi g. jubilarantu — in moral iti v ječo.

Ob sedemdesetletnici izrekajo visokemu gospodu jubilarantu vsi Domoljubovi čitatelji najiskrenejšo hvaležnost za njegovo predragoceno delo, ki ga je izvršil s svojim Domoljubom in ki ga Domoljub — zvest svojemu prvemu programu — še vedno vrši. Želijo, da bi Vsemogočni obilno blagoslovil njegovo delo, ki ga kot predsednik Katoliškega tiskovnega društva še vedno z velikim uspehom in izredno ljubeznijo vrši za razvoj in napredek katoliškega tiska, tega velikega modernega apostola. Želijo, da bi ga Bog ohranil še do skrajnih meja človeškega življenja nam v bodrilo in zgled.

Ob desetletnici naše države.

V soboto dne 1. decembra obhajamo desetletnico, odkar so se združili Slovenci, Hrvatje in Srbi v skupno državo — Jugoslavijo.

Kdor ve na eni strani, kaj so Nemci nameravali z nami, če bi zmagali, na drugi strani pa, kako se godi ubogim primorskim Slovincem, potem nas ob desetletnici Jugoslavije navdaja čustvo najiskrenejše hvalečnosti do božje Previdnosti, ki vodi tudi narode, čustvo resnične ljubezni do naše skupne domovine, kjer smo v okviru zakonov vendarle svobodni ljudje na svobodnih tleh.

Čim bolj se je pred dobrimi desetimi leti svetovna vojna bližala h koncu, tem manj so Nemci skrivali svoje načrte, ki so jih nameravali po priborjeni zmagi izvršiti nad Slovenci.

Že do vojne je bil Slovenec v Avstriji državljani druge vrste. Njegova dolžnost je bila samo davek plačevati, imel je pravico do črnega kruha, če ga je dobil — bel kruh je smel jesti samo tujec. Kdo je upravljal vse višje službe v Sloveniji — v politični upravi, pri sodniji, financih, železnici itd. Povsod Nemeč in zopet Nemeč. Celo okrajni glavar je bil razen par prav redkih izjem redno Nemeč. Vso industrijo je zopet imel v rokah samo Nemeč, Slovenec je bil samo preprost delavec, do voditelja oddelka se je že težko priboril. Kako je država poskrbela za Slovenijo? Dočim so imele nemške dežele celo množico strokovnih šol, železnice razprežene na vse strani, za tujski promet, ki prinaša težke milijone, naravnost razkošne naprave — je Slovenija ostala sirota.

In kar je glavno: Nemci so grozili, da bodo po vojni s Slovenci prav na kratko naredili. Še leta 1918 je voditelj ljubljanskih Nemcev govoril na nekem dunajskem shodu, da si hočejo Nemci »priboriti« dohod do Adrije. Kaj se je v takratnih razmerah, ko je bil dohod do Trsta Nemcem že itak odprt z bohinj, železnico, reklo to drugače, kot da hočejo Nemci Slovenijo pomečiti. Ali bi bilo kaj čudnega, če bi Nemci po dobljeni zmagi Slovence siloma izselili v Galicijo, kot je tako napovedal neki nemški oficir ob priliki kobariške ofenzive. Takrat se nam je zdelo taka grožnja neizvedljiva, zato neumna, danes pa, ko vidimo, da Italijani silno prebrisano delajo tako s primorskimi Slovenci, se nam taka grožnja ne zdi več tako brez podlage.

Poglejmo danes uboge primorske Slovence. Ne le, da ne morejo in ne smejo pri nobeni oblasti govoriti v svojem jeziku — Italijani so jim vzeli šole, kjer otroci slišijo samo še nerazumljivo italijanščino, razpustili so jim vsa društva, njihovim občanom so vzeli slovenske župane ter nastavili italijanske podeštate, ki vprav zlobno razsipavajo občinsko premoženje, zatrli so jim vse slovenske časopise, razbili njihovo združeno organizacijo, naložili jim strahotne davke, slovenskemu izobraženstvu za branili sleherni možnost dobiti kakšno državno ali privatno službo. Ljudstvo je duševno tako ubito in gospodarsko tako izmnozgan, da obupava ter se v množicah iz-

seljuje v južno Ameriko — vlada pa, ki si cer Italijane kar le more ovira pri izseljevanju, Slovincem v tem oziru na široko odpira pot.

Ako na vse to pomislimo, potem nas navda iskreno čustvo veselja, da smo v svoji lastni državi.

Res, da tudi pri nas še marsikaj ni v redu — kje pa je po vojski, po tem strahotnem razdejanju že vse v redu? V katerih državah, ki so bile prizadete po vojni pa se ljudem boljše godi kot pred vojno? Ali mari v Avstriji, Nemčiji, Romuniji, Italiji, Franciji, Angliji, kjer povsod vlada večja ali manjša brezposelnost, kjer povsod davki — veliko večji še kot pri nas — tlačijo ljudstvo, kjer notranje razmere še niso povsem urejene. Kako pa se more docela zrušeno gospodarstvo v nekaj letih dvigniti do vzornega blagostanja? Nikjer se to ni zgodilo, in tudi pri nas ne. Zato so te vrste tožbe neupravičene in neumne.

Če pa imamo svojo državo, se moramo tudi zavedati, da je to naša država, da je to naša domača hiša. V stari Avstriji so bili državna Nemci, Slovenci smo bili samo tuji hlapčiči, sedaj v Jugoslaviji pa smo država mi sami. In v kolikor delamo za državo, delamo zase, kolikor jo spoštujemo, spoštujemo sebe.

To razmerje do lastne države dobro razume Nemeč, Francoz, Anglež. Naj bo doma še tako nasprotna vlada njegovim nazorom, država mu je vedno nedotakljiva, ker je njegov dom. Za svojo državo se bo vedno in povsod potegnil, domače spore pa bo skušal doma poravnati.

Mi Slovenci tega čuta žal nimamo še razvitega v tisti meri, kot bi bilo to potrebno. Je tudi razumljivo: vsa dolga stoletja smo bili tuji v državi, in država nam je bila mačeha. Zato ni bilo ne ljubezni ne spoštovanja. Ta čut pa se ne da čez noč zatreti v narodovi duši.

Vendar pa smo prepričani, da je doba desetih let v tem oziru že veliko izpremenila: Slovenci v svoji državi, v kateri biva, ne gleda več srednjeveške graščine s tlačani, temveč lasten dom, katerega ugled in prospek mu je prav tako pri srcu kot domača hiša.

Zgodba o davkih.

Liberalci so zagnali velik krik o novih davkih, ki jih je baje naložila oblastna skupščina. Pri tem so pa previdno zamolčali, da kmet in delavec ne bo plačal niti pare novega davka, pač pa bo morala nositi vsa teža težka industrija, ki je itak precej v tujih rokah: francoskih, švicarskih, italijanskih.

Še nikdar niso liberalci tako divje zavpili proti oblastnim davkom kot baš sedaj, ko so zadedi kapitalisti. Na vse načine se tudi trudijo v Belgradu pri finančnem ministru, da bi odrekel novemu oblastnemu proračunu potrditev in tako tujim kapitalistom rešil njihove milijone, od katerih naj bi po odločitvi oblastne skupščine en del ostal doma v povzdigo našega kmetkega gospodarstva, socialnega skrbstva in

ljudskega zdravja. Kakor se vidi, so liberalci ostali stari strupeni sovražniki delovnega ljudstva.

Naša in mariborska oblastna skupščina hočeta velikopotezno delati za povzdigo našega gospodarstva in utrditev ljudskega zdravja. Preteklo leto je dovolj jasno pokazalo, da se da veliko in uspešno delati. Toda za to je treba denarja. Ali naj ga plačata kmet in delavec? Naj plačajo tuji kapitalisti, ki spravijo na leto po več milijonov čistega dobička v svoje žepce. Zakaj naj gre zadnja para teh milijonov, ki jih večidel pomagajo spraviti skupaj naši domači ljudje s svojim delom, v tujino. Naj ostane del doma v splošno ljudsko korist. Če liberalci dosežejo, da se ti davki na težko industrijo razveljavijo, se morajo davki položiti kmetu in delavcu, ali pa se mora uspešno započeto gospodarsko in socialno delo naših oblastnih odborov skrčiti na najmanjši mero.

Kmetje in delavci! Kaj vam je ljubše: da plačajo tuji kapitalisti, ali plačate vi ali pa naj oblastni odbor opusti delo za vas?

Liberalci so se že odločili, da naj kapitalisti ne plačajo. Kaj pa pravite vi?

V Belgradu.

Velike važnosti so razne pogodbe, ki jih imamo sklepati s tujimi državami zlasti glede našega delavstva. V Berlin je odšla komisija z dr. Gosarjem na čelu, da se dogovori z nemško vlado glede naših delavcev v Nemčiji, da bi imeli kolikor mogoče iste pravice kot domači nemški delavci.

Zlasti važna bo ta pogodba s Francijo. Če se pogodba ugodno zaključi, bi moglo do 100.000 jugoslovanskih delavcev dobiti delo v francoskih tovarnah.

Vlada je še vedno na istem stališču, kot je bila. Dokler radičevci ne predložijo določenih predlogov, kako si zamišljajo sporazum, bo vlada čakala in delala. Na vrsti so sedaj zakon o dalmatinskem agraru, o korupciji, o razdolžitvi kmetov, proračunu, cerkveni in šolski zakon.

V radikalni stranki trajajo razni osebni spori še dalje. Zdi se pa, da na vladno stališče to nima nobenega vpliva, kvčjemu, da se bo en ali drugi minister izmenjal.

Iz novega posojila bodo dobili invalidi dolžne državne podpore v znesku 85 milijonov, državni uradniki pa takozvane razlike, ki se vlečejo že več let skozi finančno politiko.

V odsekih se obravnava zlasti uredba o katastru, ki je silno važna za nas Slovence. Kakor čujemo, se naši poslanci z vso odločnostjo potegujejo za slovenske koristi ter so dosegli tudi velike uspehe.

Še važnejša je razprava o šolskem zakonu. Gre predvsem za to: kdo ima besedo pri vzgoji otrok, kdo in koliko bo plačeval in če bo duhovnik še ostal v šoli.

Kmetko-demokratska koalicija (radičevci-Pribičević-Zerjav) se pridno ravna med seboj. Ne vedo ne kam ne kod. Radičevci bi najrajši pokopali državo, Pribičević je ostal centralist, pa mora tuliti s hrvatskimi volkovi, če noče, da ga požro, Zerjav pa hoče tudi na zunaj ostati zvest »narodnemu edinstvu«. Vrh tega manjka po-

slancem denarja in bi radi šli v skupščino, da bi dobivali dnevnice, vodilni gospodje pa o tem nečejo nič slišati. Proglasili so bojkot Belgradu, v Belgrad pa prihaja vsak dan več Hrvatov in slovenskih liberalcev posredovat za to in ono. Može se zašli v slepo ulico, naprej ne morejo, nazaj ne upajo, ker jih je sram pred ljudstvom.

Naskok na krščanski nauk.

Slovenski liberalci so zopet enkrat dobili priliko, da pokažejo sovraštvo do katoliške vere in Cerkve. Venomer žerjavovska »Domovina« hinavsko zavija oči, da ni proti veri in Cerkvi, toda še v isti številki ji ne strpi žilica, da se ne bi potegnila za mehikanske preganjalce kristjanov.

Danes ima na razpolago zopet novo snov. Liberalci so poslali v Belgrad zahtevo, naj se v novi šolski zakon sprejme določba, da duhovnik ne sme več prestopiti šolskega praga in da krščanski nauk poučuje — učitelj. In sedaj vzemite takega učitelja, ki nikdar ne gre k maši in sv. zakramentom, ki v oštariji zabavlja čez vero doma pa redno bere »Jutro«: Kako bo tak učitelj otroke vzgajal versko?

Mi vemo prav dobro in to vedo tudi liberalci: Če odstraniš duhovnika iz šole, potem je pot do razkristjanjenja ljudstva na stežaj odprta. In prav to hočejo slovenski žerjavovci.

Vrhu tega zahtevajo ti gospodje žerjavovci, da naj ljudstvo zida učiteljem sijajna stanovanja — menda zato, da bodo brezverski učitelji trgali otrokom vero in poštenje iz src.

Upamo, da bodo naši poslanci korenito odbili ta najnovejši svobodomiselni napad na versko vzgojo otrok.

Kdor pa ni slep, pa tudi tu vidi, kako velik greh pred Bogom in ljudmi si nakopava tisti, ki podpira tako brezversko stranko, kot je žerjavovska ter naroča njeno časopisje.

G. Pucliu za klobuk.

Znano je, da se moramo zahvaliti za sedanj centralistično ustavo predvsem žerjavovcem in puceljcem, ki so v ustavotvorni skupščini s svojimi glasovi odločili njeno sprejetje. SLS, dosledna svojemu programu in svoji zahtevi po najširji slovenski samoupravi, se je borila proti taki ustavi, zato so nas proglašali slovenski liberalci v Belgradu za avstrijakkantske in protidržavne elemente. SLS svojega ljudskega programa ni zatajila in ga ne bo, zato je popolnoma v smislu puceljske poštenosti in resnicoljubnosti, ako proglašava klaverni vodja bivših samostojnežev v »Kmetem listu« grdo neresnico, da je SLS edina še za centralizem in sedanjo ustavo in da je dr. Korošec zatajil svoj program.

V istem članku se je povzpela Pucelj še do druge gorostasnosti. Piše namreč: »Naša stranka je takoj po sprejetju ustave izjavila, da je za takojšnjo revizijo ter za vsako njeno poboljšanje, ki bi zajamčilo večjo samostojnost Slovenije.«

Gospod Pucelj, povejte, kje je zapisana ta izjava? Mi o njej danes prvič slišimo. Nasprotno, dokažemo Vam, da te izjave nikdar ni bilo in da so samostojneži baš po sprejeti ustavi isto začudno junaško branili. Evo nekaj dokazov iz samega »Kmetsega lista«.

1. Ko so leta 1921. se začele naše občine izjavljati za avtonomijo, je »Kmetseki list« z dne 9. junija 1921 pisal: »Ne podpisujte nobene izjave za avtonomijo, ne glasujte za nobeno avtonomistično izjavo.«

2. »Kmetseki list« z dne 16. junija 1921, št. 24, je zagovarjal centralizem takole: »Ni res, da bi le Srbi imeli dobiček od nas, res pa je, da ga imamo mi od njih. — Isti »Kmetseki list« z največjim veseljem poroča, da sta županstvu na Muljavi in na Krki preklicali avtonomistično izjavo.

3. V »Kmetsem listu« z dne 7. julija 1921 čitamo govor takrat še samostojnega posl. Ureka, ki pravi med drugim: »Ne vem, če bi bilo v korist države, ako bi te oblasti (30) delale zakone po svoji volji in po svojih prilikah.« — »Treba je, da se uredi šola po vsej državi enotno in da se tudi z enega in istega mesta upravlja.« — Isti »Kmetseki list« je pohvalil centralistično ustavo kot sledi: »Nova ustava bo na predlog tovariša Vošnjaka prevedena na vse evropske jezike, da se bo tako podal dokaz, da je naša ustava ena najmodernejših.«

4. »Kmetseki list« z dne 14. julija 1921 se zelo jezi na slovenske kulturne delavce, ker so podali izjavo za avtonomijo.

5. »Kmetseki list« z dne 13. oktobra 1921 je o potrebi slovenske univerze se izrazil sledeče: »Po našem mnenju je bila storjena napaka že tedaj, ko so se hipoma, v mnogočem pod vplivom plemenskih želj, ustanovile v državi kar tri popolne univerze.«

6. »Kmetseki list« z dne 26. jan. 1922 je pokojnega srbskega državnika Protiča, ki je hotel dati pokrajinam široke samouprave, zavrnil takole: »Slovenskega vprašanja ni, in g. Protič se silno moti, če hoče tudi na račun Slovencev plesti sebi državniško slavo.«

7. Boj Hrvatov za čim večjo samostojnost je »Kmetseki list« z dne 16. februarja 1922 med drugim »pospeševal« takole: »Zgodilo se je nezasišano izdajalstvo. Radič in z njim vred vseh 63 poslancev Hrvatskega bloka je poslalo na mednarodno konferenco v Genevi memorandum (spomenico), v katerem zahtevajo, naj mednarodno posredovanje omogoči ustanovitev samostojne hrvatske republike, če pa to ne bi bilo mogoče, se naj pa doseže vsaj izprememba Jugoslavije v federativno (zvezno) državo. — Memorandum je, ne le škandal, kakršnega ne pozna skoro zgodovina, ampak je tudi zločin, kakršnega more zagrešiti le podla duša. — Višek brezvestnosti pa je Radičev memorandum, ker pomeni največjo in katastrofalno nevarnost za Slovene. Naj nastane hrvatska republika, zatočišče vseh židov in špekulantov, naj se odtrga Hrvatska od Srbov, to se pravi od Jugoslavije, pa bo že drug dan konec slovenske neodvisnosti. — Na drugi strani pa je Štipica Radič tudi v svetu znan kot neresen človek. Edina posledica memoran-

se neprestano suče okrog solnca.

Ravnotako mirno mine dan ko se pere perilo, če gospodinja izkoristi 7 prednosti, katere ima

duma bo, da bo naša valuta še bolj padla. — To bo res uspeh protinarodne in zločinske Radičeve politike. — Naj si Hrvatje vendar ne domišljujejo, da pomenijo kako silo zato, ker imajo zagrebško inteligenco in tri milijone ljudi.« — (G. Maček in drugi, čitajte!)

8. »Kmetseki list« z dne 30. marca 1922 je ljudstvo odvrčal od avtonomije takole: »V finančnem oziru bi pomenila avtonomija Slovenije zvišanje vseh davkov za polovico, kajti za pol milijarde smo deficitni. Bog nas varuj klerikalcev in avtonomije.«

9. »Kmetseki list« z dne 13. julija 1922 je »Domoljub«, ki se je zavzemal tudi za samopravo Macedonije, denunciral državnemu pravdnikstvu s sledečimi besedami: »Na veleizdajniški način zagovarja »Domoljub« bolgarske bandite. Čudimo se, da je tudi taka gorostasnost dovoljena. Ali so morda na državnem pravdnikstvu same slepe kure?«

Naj bo dovolj, zakaj že navedeni slučaji iz prve poustavne dobe jasno kažejo, da Puceljeva stranka ne le ni za izboljšanje ustave ničesar storila, ampak je, ko je sedel Pucelj v vladi z brezprimerno odločnostjo branila ustavo ter denuncirala in preganjala zlasti Slovence in Hrvate, ki se borili za široke samouprave. Dočim Slovenska ljudska stranka poizkuša z raznimi zakoni čimbolj razširiti samouprave in je tudi že dosegla za obe slovenski skupščini skoraj moč in veljavo nekdanjega deželnega zbora, pa raznobarni slovenski liberalci tudi danes takemu prizadevanju le poletna pod noge mečejo. Žerjavovci in puceljci se sedaj, ko so odrinjeni od vlade, res derejo kot bi bili največji zagovorniki avtonomije ali celo federacije. Toda, zastavimo eden proti sto, da bodo zabrenkale najglasnejše centralistične strune, kakor hitro bi

NOVIČAR

d Zagorske zvonove, našo novo povest začnemo priobčevati danes teden, ker se še vedno oglašajo novi naročniki.

d Za dvig kmetijske izobrazbe. Oblastni odbor mariborske oblasti želi, da se letošnja jesen in zima izkoristi na deželi za stvarna kmetijska predavanja in tečaje posebno iz sledečih predmetov: o globokem obdelovanju zemlje, o pravilnem gnojenju, o uporabi odbranega semena, o pridelovanju krme ter živinoreji, vinarstvu in sadjarstvu. Za taka predavanja bo dal oblastni odbor svoje strokovnjake na razpolago. Občine, kmetijske podružnice, zadruga in druge kmetijske korporacije, ki bi taka predavanja želele, naj pravočasno pisмено zaprosijo pri oblastnem odboru v Mariboru. Zavezati se pa morajo, da bodo poskrbele za primerno število poslušalcev.

p »Oblastna skupščina naklada zopet nove velike davke tudi na take stvari, ki jih nujno potrebujejo kmet, delavec, obrtnik in največji revež«, pridiguje »Domovina«, ki seveda ne bo povedala, kateri so ti veliki davki. Zakaj ne? Zato, ker oblastna skupščina velikih davkov na stvari, ki jih nujno potrebujejo kmet, delavec, obrtnik in največji revež sploh — ni naložila.

d Znižane cene na železnici za delavce, ki iščejo dela ali se vozijo na delo. V sporazumu z železniškim ministrom je izdal minister za socialno politiko pravilnik, ki ureja način in pogoje za znižano vožnjo na železnici onim, ki se vozijo na delo ali ki iščejo delo. Delavci rokodelskih, industrijskih, trgovskih, prometnih, rudarskih in tem sličnih podjetij uživajo polovično vozno ugodnost na vseh državnih železnicah v 3. razredu potniških in mešanih vlakov pod sledečimi pogoji: Da so bili resnično najmanj 3 dni brez dela v kraju svojega bivališča ali če dokažejo, da so dobili v drugem mestu (kraju) službo, delo; da v kraju njihovega bivališča resnično ne morejo najti dela; da so v drugem kraju dobili potom »borze dela« ali potom tretje osebe delo ali da vsaj obstoji verjetnost, da delo dobe; da z ozirom na njihovo dosedanje nezaposlenost in višino njihovega zaslužka kakor tudi z ozirom na posebne družinske razmere niso zmožni plačati iz lastnih sredstev normalne cele vožnje. Pod navedenimi pogoji se morejo delavci posluževati te vozne ugodnosti samo na podlagi posebnih objav, katere izdajajo javne borze dela, njihove podružnice in ekspoziture. Kjer teh ni, izdajajo objave odseki za socialno skrb pri oblastnih upravah in okrajnih glavarstvih. V krajih, kjer tudi teh ni, pa občinski

se jim nudila prilika za vstop v vlado. Žerjavovec in pucljevec sta bila in ostaneta centralista, zakaj zavedata se dobro, da žerjavovščina in pucljevščina more živeti samo od milosti centralizma in da bi pomenila široka samoupravna Slovenija neizogiben končni polom obeh že davno v gospodarstvu in političnem konkurzu se nahajajočih slovenskih liberalnih strank.

urad; ta pa samo na predlog delavske zbornice. Poleg objave mora imeti delavec še delavsko knjižico, če že nima delavske legitimacije s sliko, izdane od pristojne oblasti odnosno od organizacije v smislu člena 120 zakona o zaščiti delavcev. Objava velja samo za enkratno potovanje na označeni progi v roku 14 dni po izdaji. Potovanje se lahko nastopi poljubni dan v tem roku, končati pa se mora v roku veljavnosti objav. V končni postaji mora delavec objavo oddati pri izhodu.

Pod istimi pogoji uživajo enako vozno ugodnost tudi poljedelski delavci, gozdarski, gradbeni, tesarski in opekarski delavci, če potujejo v skupini po najmanj 10 delavcev iz istega kraja v isto namembno postajo in najmanj 100 km daleč ali pa če plačajo za razdaljo 101 km daleč in za 10 delavcev. Ugodnost uživajo samo na podlagi posebnih »verujenj«, katere izdajajo zgoraj navedene ustanove in oblasti.

d Seja ljubljanskega občinskega sveta se je 20. novembra nadaljevala. Najprej so potrdili razširitev mestne elektrarne. V tem oziru je podal zanimivo in obširno poročilo načelnik upravnega sveta mestne elektrarne g. Franc Orehek. — Občinski svet je dalje sklenil, da bo za regulacijska dela Ljubljance veliko prispeval kot oblastni odbor, najmanj 20 odstotkov proračunane vsote. Končno je podal izčrpano poročilo o socialnih nalogah, ki jih občina izvršuje in o načrtih za bodočnost poročevalca g. Miha Krek. Lepo je g. Krek poudaril, da kdor zida otrokom in revežem palače, ruši zidove jetnišnic. — Končno je bilo z navdušenim odobravanjem sprejeto, da podeli mestna občina proštu g. Andreju Kalanu ob njegovi 70 letnici, ki jo bo slavil dne 2. dec. v znak priznanja njegovih zaslug — častno meščanstvo.

d Novoga župana so izvolili v Zagrebu, piše se dr. Srkulj in bo dobival 140.000 Din letne plače.

d Minister prosvete je odločil, da bodo trajale na srednjih šolah božične počitnice le 4, velikonočne pa 6 dni.

d 4000 Din državnega dolga pride na vsakega človeka v naši državi. To bo še muje, predno bodo popravljeni grehi slabega liberalnega gospodarstva.

d Močne petrolejske vrelece so odkrili pri Sisku.

d Proti novim šolskim zakonom so se izjavili zastopniki iz 110 nemških občin v Vojvodini na zborovanju v Novem Sadu.

d Prvo razstavo sodobne angleške umetnosti pri Slovencih so slovesno otvorili 25. novembra v ljubljanskem Narodnem muzeju.

p Žerjavovske banke in oblastni davki. Kdo je nalagal denar v gotove žerjavovske banke in ga tam izgubil? Odgovor: Revno, delavno ljudstvo. Kdo bo največ plačeval oblastne davke? Liberalni šnopsarji, zato se tako jeze nad zastopniki slovenskega kmeta. In še to: Najmanj trikrat več ljudskega denarja kot znaša oblastni

proračun, so liberalci v gotovih bankah pobasali v svoj žep, o tem pa izvestni liberalni gostilničarji, ki bodo oblastni davek itak navalili na druge in še sami po starem običaju od davščine profitirali, molče. In glavno: v gotovih bankah izgubljenih ljudskih milijonov ne bo videl nihče več, denar iz oblastnih naklad pa bo ostal ves v Sloveniji in bo še tekom bodočega leta vrnjen ljudstvu za razne gospodarske naprave, od katerih bodo imeli v veliki meri ravno razni obrtniki in tudi gostilničarji veliko korist. Zato pa liberalni gostilničarji s svojim zabavljanjem po gostilnah in shodih ne delajo škode samo splošnemu slov. gospodarskemu napredku, temveč pljujejo tudi v — lastni žep iz gole strankarske zagriženosti.

d Orlovski izlet v Prago. Da se bo zamoglo udeležiti čimveč Orlov in prijatelj orlovstva praškega orlovskega izleta v dneih 1.—8. julija 1929, se je rok za plačevanje I. obroka podaljšal do 10. decembra t. l., istočasno so se znižali obroki, ki se plačajo lahko po 100 Din mesečno, a vendarle tako, da bodo celotni prispevki plačani do 1. aprila 1929.

d 54.000 Din častne dosmrtnne plače bo dobivala letno vdova pokojnega Stefana Radiča.

d Knjiga »Slovenci v desetletju 1918—1928« je dotiskana. Kdor jo naroči naravnost pri Leonovi družbi, Ljubljana, Jugoslovanska tiskarna, jo dobi za 180 Din nevezano in za 200 Din vezano.

d Izvoz krompirja in medu. Ker je letos krompir v Bački slabo obrodil, ga pripeljejo tja iz Slovenije vsak dan 5—6 vagonov. Vojvodina pa dobiva iz Slovenije velike množine medu.

d Madžarom bo dala naša država v Sušaku svobodno luko. Vsej časopisi tako poročajo.

d Pristaniški delavci stavkajo v Splitu. d Pri prekopavanju belgrajskega javovskega pokopališča so našli 3 m visok kip iz belega marmorja iz časov rimskega cesarja Declecijana.

d 322 kg težkega divjega prašiča je ustrelil neki lovec iz Mitrovice v gozdovih Fruške gore.

d Sin zaklal svojo mater. Zopet alkohol! Nekaj fantov je popivalo na Uršnih selih pri Novem mestu. Začel pa se je med njimi prepir in pretep. V tem pretepu je je neki fant zasadił okrog 20-letnemu sinu užitarice Marije Hrovatove iz Uršnih sel, velik kuhinjski nož v usta. Z nožem v ustih je pritekel fant domov, v domačo hišo, kjer mu je prišla nasproti njegova mati. V pijanosti, bolečinah in blaznosti, si fant-sin izdere nož iz ust in začne z njim mahati po svoji lastni materi, kateri je na ta način zadal deset težkih ran, izmed katerih so bile štiri naravnost strašne, smrtonevarne. Drugi dan so pripeljali sina v bolnico usmilenih bratov v Kandiji, mater pa v žensko javno bolnico v Novem mestu, kjer je vsled zadobljenih poškodb umrla.

d Smrtna nesreča rudarja. Na dnevnem kopu Dobrni odstranjujejo vrhno plast zemlje in odkrivajo premog. Na enem od bagerjev je bil zaposlen strojnik Jožef Kolašič, ki je bil uslužben že nad trideset let v rudniku. Pretokli teden, ko je Kolašič

imel delo, se je naenkrat vsula nanj ogromna plast, pomešana s kamenjem. Kolarič se je hotel še pravočasno umakniti z bagerjem, vendar pa je bilo že prepozno. Skočil je pod steno, katero pa je plaz prebil ter med vozilne železne droge. Popolnoma zgnečenega so prepeljali z rešilnim avtom v bolnico, toda tam je zdravnik mogel ugotoviti le smrt. Pokojni Kolarič zapušča ženo s štirimi, že deloma preskrbljenimi otroci.

d Dve smrtni nesreči v eni noči. Pretekli teden sta se pripetili na zagrebškem kolodvoru dve smrtni nesreči. 57-letni železničar Mato Tompa je nalagal s tremi drugimi delavci premog v lokomotivo. Na istem tiru so premikali daljši vlak na drugi tir. Ko so odpeli lokomotivo, se je ta vlak nenadoma spustil sam od sebe po nekoliko strmem tiru in se zadel v prvo lokomotivo, s katere so pri trku popadali vsi štirje železničarji. M. Tonka je padel z glavo naprej na železniški tir in si razbil črepično. Bil je takoj mrtev. — 40-letni kretnik Franjo Turkovič je zašel pri delu med odbijače dveh vagonov. Skušal se je sicer izogniti nesreči, toda bilo je že prepozno in ko so delavci ločili oba vagona narazen, so našli Turkoviča z udrtim pranim košem in z drugimi poškodbami med odbijači. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer pa je čez pol ure umrl.

d Stekel prašič je obgrizel več oseb v Beli Cerкви. Oblast jih je odposlala v Pasterjev zavod v Novi Sad.

d Vlak je do smrti povozil ob Tivoliju pri Ljubljani 22-letnega mehanika Ivana Kunca.

dMed odbijače je prišel na ljubljanskem glavnem kolodvoru zavirač Anton Kuhovič, 44 let star in družinski oče. Umrl je na poškodbah v bolnici.

d Drveči vlak so napadli neznani zlikovci pri Podsusedu na Hrvaškem. Padlo je tudi več strelav in je malo manjkalo, da ni postal strojevodja žrtev napada.

d 14.000 Din je stala neka kmečka »ohčet«, ki se je vršila te dni v Odžacih v Vojvodini.

d Ko so svatje streljali s pištolo. Mladenič Stjepan Zagrovič iz vasi Levinovca pri Virovitici se je pred kratkim vrnil od vojakov in se predčerašnjim oženil. Ko so odhajali svatje v cerkev, so po starem običaju streljali s pištolami. Enemu od svatov je odpovedal revolver, ženin pa ga je hotel popraviti. Vzel ga je v roke, toda revolver se je izprožil dvakrat zaporedoma. Obe krogli sta zadeli dva svata, prvega v nogo, drugega pa v trebuh. Tega so prepeljali v bolnišnico, kjer se bori s smrtjo. Dasi je izjavil, da nesreče ni nihče kriv, je bil ženin kljub temu po poroki aretiran. Nesrečo je pač povzročilo vino, ki so se ga svatje že zgodaj zjutraj nalezli.

d Za 11.517 Din raznega blaga so po krađli neznani tatovi kmetijskemu konsumnemu društvu v Šmartnem ob Paki.

d Medved je in ostane medved. Odkar obstoja zagrebški zoološki (živalski) vrt, se še ni pripetilo, da bi kaka žival napadla paznika. Tak slučaj se je pa pripetil te dni. 20-letni Vinko Matkovič, paznik v zoološkem vrtu, je snažil dopoldne kletko medvedke. Zver se ni bal, ker je je smatral za ukročeno, zlasti, ker je bila kupljena v

„Veselite se
z menoj“

pravi mlada gospa
Mica. „Zmeraj bom
vesela in dobre volje,
ker mi ne preti nikaka
težka muka, odkar
RADION pere sam.“

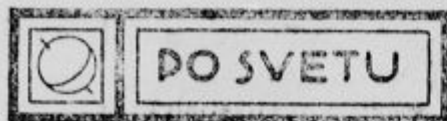
Varuje perilo!

cirkusu, kjer so je kazala zelo krotko. Matkovič je že zdavnaj sklenil prijateljstvo z medvedko. Toda medvedka je sedaj to »prijateljstvo« prekršila in napadla Matkoviča. Najprej ga je ugriznila v nogo in vrgla na tla. Ubogi mladenič se je trudil, da se ubrani medvedke, toda ta je zbesnela še bolj in ga ugriznila še v drugo nogo in končno še v desno roko. Na Matkovičeve klice so mu priskočili na pomoč delavci zoološkega vrta, ki so ga oprostili smrtnege objema s tem, da so zapodili medvedko z železnimi ostmi. Ranjeni Matkovič je bil prepeljan v bolnišnico.

d Pri vseh želodčnih bolečinah rabite prašek »Magnas«. V malo vode na noževi špici po obedu in večerji pospešuje ta prašek prebavo, odstranjuje preobilno kislino, gorečico, neprijetno sapo iz ust, bljuvanje, pehanje, zdravi želodčni katar in katar v črevih, boleznin jetrih, krče v želodcu, otekline v želodcu, hemeroide. - Dobi se v vseh lekarnah in drogerijah: en ovoj s točnim navodilom za 4 Din.

d Za ameriške zadeve — dr. Ivan Černe, gosp. pis., Miklošičeva 6, Ljubljana.

V VSAKO HIŠO »DOMOLJUBA«!

Katoliška cerkev.

s Cerkev zbira za delavce. Münsterski škof v Nemčiji, kjer so kapitalisti mnogo tisoč delavcev brez kruha vrgli na cesto, je v škofijskem listu objavil poziv, da naj se na prvo nedeljo v adventu (2. decembra) zbirajo v vseh cerkvah in kapelicah milodari za delavstvo železne industrije, ki je brez zaslužka. Tudi sicer so katoliške organizacije pokazale največ razumevanja za delavske rodbine, ki so vsled nastopa industrijcev ostale brez zaslužka. Tako so tudi katoliška konzumna društva takoj pričela z razdeljevanjem hrane. Kakor smo poročali, je bilo odpuščenih približno 210.000 delavcev.

s Razno. Meseca decembra bo izdal sv. oče okrožnico, v kateri bo pojasnjeno razmerje med Vatikanom in raznimi državami na svetu. — Na katoliško univerzo v Pekingju se je letos vpisalo 175 študentov. Zanimivo in za ugled katoliškega šolstva zelo častno je, da je od vseh slušateljev polovica paganov. — Dne 21. t. m. je bilo v Kurseongu v severni Indiji 15 bogoslovcev iz Družbe Jezusove posvečenih v mašnike, med njimi tudi Slovenec Anton Vizjak. Ta je opravil prvo sv. daritev dne 22. t. m. v tamkajšnjem zavodu.

Italija.

s »Goriška Straža« ustavljena. Fašisti gredo v preganjanju naših zaslužjenih rojakov nevdržno naprej. Za »Edinostjo« so te dni brez vsakega utemeljenega vzroka ustavili tudi »Goriško Stražo«. Mi rečemo samo eno: vsako nasilje se maščuje prej ali slej, pa se bo tudi to. Mussolini se kruto vara, če misli drugače.

s Razno. V Tržiču (Monfalcone) so spustili v morje nov podmorski čoln. — Lombardska posojilnica v Italiji je darovala državi pol milijona lir. — V Italiji pride na glavo približno 1 in pol kg tobaka letno. Cestno milico, ki bo skrbela za red na cestah, posebno da avtomobili ne bodo prehitro vozili, bo začela te dni svojo službo. Strah ima velike oči, zato bo nadzorovala tudi še kaj drugega... — V Gorici so pograbili s tramvaja 4 potnike, ker so govorili slovensko. — V Idriji so med pevsko vajo vdrli karabinerji v cerkev in pregledali vse note, če se res pojejo samo cer-

Najbolji pripomoček za kuhanje slabe, zaostale in zakurane živine je priznavao:

Fežakovo olje za živino
ki se dobi samo pri:
Mr. Fežak
Zagreb, Sundulićeva 13.

Varno naložite svoj denar v Vzajemni posojilnici v Ljubljani, poleg hotela 'Union'. Obrestovanje najugodnejše. Posojila proti vknjižbi na posestva, proti poročtvu i. t. d.

kvene pesmi. — Organi javne varnosti so zaprli pet fantov, ker so v hotelu »Didi« v Idriji peli slovensko. — V Knežaku na Pivki je fašistovski učitelj slovenske otroke kruto pretepal, ker se niso hoteli obleči v fašistovsko balilovsko obleko. — V Kanalu so fašisti pretepli učitelja, nekega fanta in njegovo sestro, ker niso hoteli pri cerkveni slavnosti ob blagoslovitvi cerkve zaigrati fašistovski himno. — V Kojsem čakajo karabinerji vsak večer od 10 do 11 deklet, ki se vračajo z delavci Brunnerjeve predilnice v Podgori. Jih nadlegujejo in jim groze. Nekemu dekletu so raztrgali šal in bluzo. — Slovenskim učiteljem, kolikor jih je še, so fašisti prepovedali govoriti v javnosti in v zasebnem življenju v slovenskem jeziku. — Na pokopališču v Sv. Križu na Vipavskem je umrl Anton Stibilj, ko je prinesel svoji ženi venec na grob. — V Velikem Dolu je umrl bivši dolgoletni župan in deželni poslanec France Grgič. — Urednika »Goriške Straže« Kemperleta so fašisti zaprli. Dolže ga »veleizdajec«.

Avstrija.

s Hainischev naslednik. 8. decembra o polnoči poteče doba predsednikovanja avstrijskega predsednika dr. ja Hainischea. Sliši se, da bo njegov naslednik sedanjí predsednik državne zbornice Miklas. Oglasa se pa tudi ime sedanjega kanclerja dr. ja Seipla.

Romunija.

s 50 ha zemlje se je pogreznilo v Romuniji, v občini Ladea in sicer v globočino 50 m. Stiri hiše so popolnoma izginile, od drugih osmih hiš se vidijo le še dimniki. Strokovnjaki trdijo, da so vzrok pogreznitve podzemeljske vodne struje. Človeških žrtev ni bilo.

Amerika.

s Razno. V Clevelandu so umrli: Anton Špehek, doma iz Loža, Frank Okoren iz vasi Zamostec, Iara Sodražica, Anton Perko iz ?, Jožefa Vodnik iz Ponikev pri Trebnjem.

Drobne novice.

Najvišja gora Balkanskega polotoka je po najnovejših vesteh Musalla na Bolgarskem (2925 m).

Ženske bodo imele v Turčiji aktivno in pasivno volivno pravico.

V Baku na Kavkazu so sorodnjaki ubili mohamedankinjo, ker je razkrila obraz. Zensko policijsko šolo so otvorili v Ljeningradu v Rusiji.

Drv zmanjkuje v Moskvi. Namesto 200, jih pride dnevno le 90 vagonov.

30.000 dolarjev odškodnine je dobila od kitajske vlade Italija za nekega ubitega italijanskega misijonarja.

Največ črevljev od vseh držav na svetu izvaža sedaj Čehoslovaška.

Ameriški učenjak Butler je izjavil, da preti Evropi pogibelj radi pretiranega nacionalizma (narodnosti).

Hud mraz je zavladal na Španskem. Etna je prenehala z bruhanjem lave zdaj je pa začel Vezuv.

Severna Amerika zahteva od Evrope, da se razoroži, sama se pa mrzlično oborožuje.

4 milijarde 755 milijonov dolarjev (cirka 280 milijard Din) znaša proračun Zedinjenih držav Amerike.

Huda vročina je ta čas v Ameriki okrog Chicaga in Newyorka.

Iz morja so dvignili veliko nemško bojno ladjo »Seydlitz«.

5000 krat je že bil v tem letu za botra državni predsednik Hindenburg.

6 letal se je ponesrečilo en sam dan na Poljskem.

Ameriško pomoč 5000 dolarjev za žrtve ognjenika je Mussolini — odklonil.

Podzemsko železnico bodo zgradili v Moskvi. Proračun 55 milijonov rubljev. (1 rubelj cirka 20 Din).

Utrdba je zletela v zrak v Vincennes pri Parizu. Mnogo mrtvih in ranjenih.

Tri četrtine ločitve zakona se izvrši na Ogrskem radi moževе nezvestobe.

Na seji občinskega sveta v San Antoniu v Mehiki je bilo ubitih v medsebojnem spopadu 7 oseb, med njimi župan in njegova žena.

Bivši predsednik bolgarske vlade Malinov se je izjavil za sporazum z Jugoslavijo.

Angleški kralj je nevarno obolet. Nad 10 milijonov dolarjev škode je zopet napravila s poplavo ameriška reka Mississippi.

15 milijonov ljudi strada na Kitajskem.

Lakota vlada v sovjetski Ukrajini. Oblastva morajo oskrbovati dnevno 250.000 otrok.

16.000 kg težak zven nekega samostana so izročili boljševiki gledališču.

Najcenejši nakup nočavic

in pletenin v tovarniški zalogi
 Ljubljana
 Miklošičeva cesta 14 Sv. Petra cesta 22

n Katoliško izobraževalno društvo v St. Jakobu ob Savi priredi v nedeljo, dne 2. decembra 1928 ob 3. uri v društveni dvorani žaloigro v petih dejanjih »Garcia Moreno«. Vljudno vabljeni!

Silvovko, brinjevec, palinovec, rum in hruševac

si lahko pripravite z našimi esenci. Steklenica za napravo 4—5 l žganja stane samo Din 20.—, po pošti Din 32.—. Točno navodilo na vsaki steklenici. — Samo v drogeriji A. Kanc sinova, Ljubljana, Zidovska ul. 1

Jamstvo. Šef: »Vi prosite za predujem. Kaj pa, če jutri umrete?« — Uradnik: »Že večkrat sem vzel predujem, pa se mi ni še nikoli kaj takega zgodilo.«

PO DOMOVINI

BOŠTANJ.

Ne bo kmalu kake kmečke fare na Slovenskem, ki bi se mogla ponašati s tako imenitnim obiskom kakor naša boštanska fara. Dne 26. oktobra se je pripeljal na pot iz Poljske v Rim k nam kardinal g. dr. Avgust Hlond, prvi nadškof na Poljskem. Obiskal je salezjanski zavod na Radvi, ker je bil sam poprej salezijanec. Njegov sprejem v zavodu je bil navdse lep in sijajen. Drugi dan je gospod v rdeči kardinalski spravi izvršil obred preobleke novincev v zavodu. — Kaj pa elektrika? Zdi se, da bo vendar enkrat postala resnica. Drogovi od žage do graščine so postavljeni. Dne 3. decembra bo pa komisija ogledala vso nameravano napravo. Morebiti bošta deležna te elektrike tudi Boštanj in Sevnica, če se bodo odločujoči faktorji pomenili. Ali ne bo kmalu Fala pri Mariboru napeljala ob Savi elektriko, ki ima vendar največjo vodno moč na razpolago? Kakor se o tem govori.

PRESEKJE PRI SPODNJH KOSEZIH.

V domovino večnega pokoja se je preselil dne 13. t. m. Franc Birk, posestnik v Preserjih, v starosti 69 let. Mučila ga je dolgotrajna bolezen. Umrli je bil mož krepkega značaja, resne volje in šaljive narave. Bil je svojčas tudi občinski odbornik in svetovalec. Bil je globoko veren mož. V njegovi hiši ni bilo dobrih brezverskega časopisa, pač pa je bil naročnik »Domoljuba« od njegovega začetka.

VRHNIKA.

Orlovski odsek na Vrhniki priredi dne 5. decembra zvečer svoj vsakoletni Miklavžev večer. — Spored zelo bogat. Začetek ob 6 zvečer. Od 1 popoldne naprej sprejema Miklavž darila za svoj koš v Rokodelskem domu. Vstopnina za odrasle 4 Din, za otroke 2 Din.

ČRNOBELJ.

Dne 8. in 9. decembra t. l. se bo vršil v Črnomlju v prostorih Prosvete gospodarski tečaj s naslednjim dnevnim redom: Na praznik, dne 8. decembra bo predaval: 1. Dr. Basaj: Zadrugništvo. 2. Ing. Skubic: Vinogradništvo. 3. Ing. Absec: Pridelovanje hrme. V nedeljo, dne 9. decembra: 1. Dr. St. Skubic: Zemljiska knjiga. 2. Ing. Absec: Zivljenje. 3. Ing. Skubic: Sadjarstvo. Pričetek ob 9 dopoldne. K obilni udeležbi se vabijo vsi belokranjski poljedelci.

SMARTIN PRI KRANJU.

Stavba novega Društvenega doma se hitro dviga od tal. Z veseljem zremo na to za našo župnijo tako pomembno stavbo. Hvala Vam, očelje in gospodarji za vse, kar ste že in boste še storili in darovali za dom, saj s tem pomagata graditi hišo, kjer se bodo Vaši otroci zbirali k pouku in razvedrili v prostih urah in kamor jih tudi brez skrbi lahko puščate. Da pa boste videli, da je to res, pridite v nedeljo 2. decembra ob 8 popoldne pogledati v staro šolo, kjer bodo nastopili otroci — naraščalniki z igro Palček Potep. Spoznali boste pa tudi kako zelo je potreben nov Društveni dom, ker naš naraščaj se hitro množi.

KOLOVRAT.

Naša šolska mladina proslavi državni praznik in desetletnico osvobodjenja 2. decembra popoldne po nauku v društveni dvorani. Na sporedu je petje narodnih pesmi, govori in deklamacije. Vstopnina prosta. Lepo vabljeni vsi!

DOBROVA PRI LJUBLJANI.

Dne 2. decembra bomo pri nas proslavljali 10 letnico združenja Srbov, Hrvatov in Slovencev v skupno državo. Isti dan bo odkrit spomenik padlim vojakom. Na predvečer bo polturno zvenenje po vseh cerkvah opominjalo farane k molitvi za

JEZICA PRI LJUBLJANI.

V zadnjem času se tu vrači šivalni tečaj, ki ga prireja na občo zadovoljstvo domačih deklet tverška Petelinca iz Ljubljane. Tečaj prav lepo uspeva in se bo na željo deklet še podaljšal za 10 dni. — Kar smo že dolgo čakali, to se je v zadnjem času zgodilo. Naše orlovsko društvo je namreč otvorilo splošno ljudsko knjižnico, ki jo poleg lahko posejajo vsi farani. Knjižnica si je nabavila precejšnje število lepih novih knjig ki jih izposoja proti malenkostni odškodnini vsakomur, kdor to želi in se oglasi v knjižnici. Knjižničar posluje vsako nedeljo in praznik po drugi maši; če pa bo treba, bo posloval večkrat na teden. — V nedeljo se bo vršila v dvorani mladinska akademija našega Orla. Vabimo na to zanimivo prireditev vse farane, zlasti starše, da vidijo, kaj se njih malčki pri Orlu učijo. — Bog živ!

MEERBECK.

Slovenski koncert sta priredila zadnje nedeljo v Meerbecku mešni zbor družstva sv. Barbare in Roženski bratovščine. Dvorana je bila napolnjena do zadnjega kotička. Koncerta so se udeležili: g. župnik Schöling, g. kaplan Meissen, zvezni predsednik Ksian, vikar Tensundern, g. Prässer in knjižničarji konz. svetnik A. Hegenkötter iz Ossenberga, Pfeiffer, Zupančič in Klavžar, kakor tudi sosedna društva Lintfort in Hochheide. Veliko zanimanje so pokazala tudi tujakinja nemška katoliška društva. Koncert se je vršil pod vodstvom našega rojaka Rudolfa Pavše. Med pevskimi točkami so se predstavljali tudi kratke igre. — 2. novembra je umrl Mikhael Cebin, roj. 1961 v Zevine št. 5 pri Lütjii. Bil je prvi predsednik društva sv. Barbare na Hochheidach in zaseden katoliški organizator.

83 sobratov, ki so izgubili življenje v svetovni vojni. V nedeljo po maši bo darovanje za spomenik, popoldne po litanijah (ob pol treh) pa predstava »Miklova Zala«.

IZLAKE.

V soboto 17. t. m. je zaplapolala trobojnica na naši novi šoli. Malo zgodovine. Fr. Jeršič, župnik v pokojju, je leta 1884 predal svojo hišico in nekaj sveta za šolsko poslopje, katerega poprej ni bilo. Janko Likar, učiteljski pripravnik, je otvoril prvi razred, ko je 15. okt. 1884 blagoslovil novo šolo g. Fr. Rome, župnik v Čemšeniku. Od leta 1892 do 1893 je učiteljeval Ivan Petrič. Od 1893 do julija 1896 g. Fr. Črnogaj. Leta 1898 je prišel g. Fortunat Lužar, ki je ustanovil tu hranilnico, postavil lepo mlinarsko poslopje in knjižnico. Po njegovem prizadevanju se je ustanovila leta 1907 dvorazrednica. Kot provizorična učiteljica je bila nastavljena g. Pavla Šušteršič. Decembra pa je prišla g. Severa Tancig, ki še danes uspešno poučuje na naši šoli. Leta 1914 v maju pa so napravili menjalno pogodbo z Jernejem Jesenškom-Učakarjem, da se šolsko poslopje sežida v dolini na njegovem svetu, šola pa ostane njemu. G. nadučitelj F. Lužar je moral oditi v vojaško službo, iz katere se je vrnil koncem leta 1918. Nadomestovala ga je med vojno g. Tansigova, kateri je pomagala g. Julija Hribar, domačinka in za njo g. Angela Cebinova. — G. Lužar je bil imenovan za šolskega nadzornika. Meseca septembra 1921 je prišel sedanji učitelj g. Kavčič Ivan, ki ima veliko zaslug za novo šolo. Začetkom februarja 1928 se je razširila dvorazredna šola v trirazredno, zato je došla učiteljica g. Marija Samsova. Dne 10. julija je bila oddaja del za novo šolo. Proračun 860.000 Din. Stabna dela je prevzel stavbeni mojster g. N. Pavlinič, mizarska dela g. Jože Kažnik ter tesarska dela g. I. Rastohar. Temelj nove šole je bil slovesno blagoslovljen 10. avgusta letos. Drugo leto se bo pričel pouk v novi šoli in bo takoj štirirazrednica, ker je toliko otrok.

Povsod se veliko govori

da se za MIKLAVŽA najcenejše kupi vse vrste oblačil, čevljev, nogavic — posebno pa svilenih robcev, le pri

tvrdki IVAN-u LUPSE — Ljubljana, Karlovska cesta št. 32 (nasproti Rastoharja).

Za treznost našega ljudstva.

Velike, neprecenljive in nenadomestljive so vsote, ki jih našemu ljudstvu iz žepov krađe dan za dnem največji sovražnik človeštva — alkohol. O tem je vsakdo pričar, kdor le ni slep. Pa niti ni treba vsak čas opazovati njegovih žrtev po gostilnah, žganjarnah in beznicah; niti ni treba zasledovati vsako nedeljo in praznik in ob drugih dneh in prilikah neštete ljubitelje groznega demona, ki jih premagane meče po cestah in jarkih; niti ni treba pogledati naših slovenskih domov, ki propadajo in ginejo zaradi njega; ni treba šteti bridkih solza naših mater in ubogih sirot in deklet, ki tečejo v potokih radi tega groznega uničevalca ljudskega imetja — treba je samo pogledati številke popitih litrov in fraklov in izdanih novcev v to svrhu: v ogromne milijone grede! Pa ne samo denarna škoda, še ogromnejša je moralna škoda, ki posredno in neposredno izhaja iz pijančevanja. Naše bolnice in blaznice na Studencu so nadvse zgornje priča tega dejstva. Saj je znano, da večina ljudi znoji ali kakorkoli zbolijo po največ radi alkohola.

Če vse to premislimo, nam bo jasno, kako potreben je boj proti temu notranjemu sovražniku, ki naravnost grozi uničiti slovenski narod, česar se niti zunanji sovražnikom tekem stoletij ni posrečilo. Globoko hvaležnost je treba izreči tistim, ki so se postavili na čelo gibanju, ki naj v strnjenih vrstah kot mogočna armada stre tega ugonobitelja ljudskih duš, ljudskega zdravja in narodnega bogastva.

Takšna armada je »Sveta vojska«, ko kot organizacija zbira vedno večje čete tistih, ki so napovedali alkoholu neizprosno boj. Mogočna je že ta vojska, urejena je in dela, krepko dela za boljši narodov blagor. Toda nobena vojska ne bojuje v kasarnah, nobena četa ne zmaguje v stisnjemem prostoru med stenami, — na bojno polje jo vodi pot k zmagi, z razvitimi zastavami hiti v boj proti sovražniku.

Tako tudi »Sveta vojska«. Potem, ko je notranje uredila svoje široko zasnovano delovanje, je v nedeljo prvič stopila na ulico, da tako svoje delo javno izpove in povdari pred vsemi, ki še slepi tavajo po mračnih potih življenja. V sprevodu je korakalo skozi ljubljanske ulice lepo število »Mladih junakov«, učencev ljubljanskih šol, ki so bili porazdeljeni v skupine, kakor pač posejajo šole in razrede. Bil je to prvi tovrstni sprevod v Ljubljani.

V veliki dvorani »Uniona« so se nato zbrali mnogi zborovalci na treznostno zborovanje, ki ga je otvoril akademik Seibitz. On je ob tej priliki povedal sicer že znane stvari, ki pa so vendarle zelo zanimive. Alkohol že sto- in stoletja povzroča toliko gorja in nesreč za vsa ljudstva na zemlji, da bi se s solzami njegovih žrtev napolnilo nešteto morij. Saj ga ni naroda, ki ne bi trpel radi tega strupa. Veliki angleški mislec je dejal, da alkohol pomori več ljudi, kakor vse kuge, lakote in vojske. Podobno so se izrekli tudi mnogi drugi učenjaki. In tudi v našem narodu se ne

Vsakovrstne ure, zlatnina in srebrnina po nizki ceni pri
L. Vilhar, urar
Ljubljana, Sv. Petra cesta 36.

manjka mož, ki so se že opetovano brez-pogojno izjavili proti alkoholu.

Drugi govornik, dr. Val. Rožič je bodril zlasti mladino za boj proti alkoholu: Vi ste naš up, vi ste lahko naši apostoli, pionirji boljše bodočnosti slovenskega naroda, naravnost njegovi učitelji! Zavedajte se tega vselej in povsod in v tem smislu delujte.

Gospod Rudolf Horvat je govoril o prosti žganjekuhi ter se je odločno izjavil proti njej. Nad 10.000 žganjarskih kotlov je v Sloveniji, iz katerih lije strup med naše ljudi.

Dr. Ivo Pirc je tolmačil vpliv alkohola na človeško telo. Osnovno delo alkohola je v telesnih celicah, ki jih napravi za nesposobne v prid človeškega zdravja.

Marijivi organizator protialkoholnega gibanja, g. Lindič je nato v temperamentnem govoru razlagal, kako more in mora vsakdo, ne samo abstinent, delati za treznost ob raznih prilikah v vsakdanjem življenju. Ideja treznosti naj se širi povsod od hiše do hiše, od človeka do človeka. Naša društva, zlasti knjižnice morajo stopiti na čelo gibanju; zakoni, ki govorijo v prid temu gibanju, naj se izvajajo v vsej strogosti.

Kdor trdi, da se prohibicija (popolna prepoved izdelave in uživanje alkohola) v Ameriki ni obnesla, ta je mogel ravno pri zadnjih volitvah predsednika v Ameriki uvideti, da to ne drži. Ravno nasprotno so volitve dokazale, da Amerikanci ne dopuste niti dvoma o strogi prohibiciji. Pri nas pa se niti pri podeljevanju gostilničarskih koncesij ne ozira na resnične potrebe; ne upoštevajo se protesti občinskih odborov, šol, župnih uradov, »Svete vojske«, da niti protesti gostilničarske organizacije same ne zaležejo vselej.

Po teh govorih so se soglasno sprejle predložene resolucije:

a) Merodajni činitelji, zlasti poslanci naj zastavijo ves svoj vpliv na odpravo proste žganjekuhe;

b) Oblasti naj ustavijo vsako podeljevanje novih koncesij za točenje alkoholnih pijač;

c) Obstoječi zakoni naj se strogo izvajajo zlasti v tem smislu, da se mladoletnim in že vinjenim ne daje več nobena pijača;

č) Podpira naj se ustanavljanje brezalkoholnih gostilen;

d) Šole naj še bolj pospešujejo protialkoholni pouk.

„Pobožna“ Domovina.

Zerjavovska »Domovina« je zadnjič napisala naslednje: »Kaj pa je resnica o Mehiki? Tam se ljudje, nahujskani od klerikalnih voditeljev, duhovnikov zoperstavlajo oblastvom, se poslužujejo orožja in se z orožjem bore proti vladi. Vlada seveda ne gleda mirno puntarjev, ki ogrožajo mir in red v državi, zato jih kaznuje kakor zaslužijo. V tem obstoja torej preganjanje katolikov v Mehiki.« — In kaj je resnica? Ves katoliški svet se je razburil nad strašnim preganjanjem katoliške vere in cerkve v Mehiki. Dokazano je, da je brezverska vlada cerkve zaprla, škofe in duhovnike pregnala, prepovedala vsako bogoslužje,

sv. mašo, prejemanje zakramentov celo smrtnobolnim v domači hiši itd. ter pomorila na najgrozovitejše načine tisoče mirnih in zavednih katoličanov. Vse pošteno svetovno časopisje je pisalo o tem in celo švicarski in angleški protestantovski časopisi so primerjali preganjanje katoličanov v Mehiki z onim v Neronovih časih. Pa ti pride liberalni svobodomisleci in zagovarja preganjalce vere in Cerkve in piše namesto da bi obsojal framazonsko podivjanost bajke o katoliških puntarjih.

In »Domovina« si drzne trditi, da je zagovornica vere? Vprašamo: ali spada tak časopis v krščansko hišo?

Nove knjige.

Otrok. Poglavje o vzgoji. Napisal Josip Volc, stolni kanonik. To je ponatis vzgojnih člankov, ki so dolgo časa izhajali v Bogoljubu. Deloma so sestavki še izpopolnjeni in izboljšani. Materam, pa tudi dekletom knjigo toplo priporočamo, saj je umetnost vzgoje najtežja, na drugi strani pa baš danes v splošno škodo in v bridko skrb in težko starost staršem tako zanemarjena, da so take knjige neobhodno potrebne. V Marijinih družbah za žene bi bila knjižica zelo dobra tvarina za branje in razlaganje. Dobi se v prodajalni Kat. tiskovnega društva v Ljubljani.

Šofer je priročna knjiga o sestavi, delovanju, stregi in vodstvu avtomobila, ki jo je spisal inž. Josip Štolfa. Knjižica je pisana izredno vestno in natančno ter presega marsikatero dobre nemške knjige o tem predmetu. Koncem knjige, ki obsega 272 strani, je še slovarček slovenskih izrazov ter pridejan 76 strani broječ zvezek samih slik. Knjiga je lično vezana v platno ter stane 140 Din. Dobi se v Jugoslovanski knjigarni in Ljubljani.

Učbenik češkega jezika. Spisal prof. Orožen. Praktična slovnica češkega jezika ob enem s čitanko. Za naše Orle in vse one, ki hočejo drugo leto v Prago, bo knjižica zelo dober pripomoček, da se v primeroma kratkem času vsaj za silo priučijo češkemu jeziku. Knjiga obsega 178 strani ter stane 40 Din. Dobi se v Jugoslovanski knjigarni in Ljubljani.

Kje ste bili angeleci? Otrokom in drugim za Božič zapel Al. Mav. Ljubka skladbica za en glas in mešani zbor, ki pa se tudi more peti eno- ali dvoglasno. — Ob spremljevanju klavirja ali harmonija pred jaslicami ali pred dreveškom bo napravila genljiv vtis. Za cerkev ni. Najtopleje priporočamo. Stane 3 Din ter se dobiva pri skladatelju (Sv. Jožef nad Celjem) ali v knjigarnah. Za pošto seveda je tudi treba nekaj priložiti.

Sv. Miklavžu znižane cene

Otroške volnene vestice od 26 Din, triko maje in hlače od 32 Din, moške in ženske nogavice od 6 Din, otroške od 5 Din naprej; otroške in ženske predpasnike, volnene rute in šerpe, kapice, moške srajce, kravate, zimske rjuhe, deke in kovrte kakor tudi barbente in flanelo od 10 Din — ter sukno za moške obleke in ženske plašče od 48 Din naprej nudi: F. in I. GORICAR, »Pri Ivanki«, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29.

☞ V VSAKO HIŠO »DOMOLJUBA« ☞

V hišah ob meji.

Pripoved iz šlezjskih gor.

Paul Keller — J. Pucelj.

Bilo je v mojih mladih letih. Vsake počitnice sem bil gori v gorah, ki raztezajo svoj silni mejni greben med Prusijo in Avstrijo do 40 milj na daleč. To je šlo vedno sem in tja v temnih gozdovih in dolgo iztegnjenih dolinah, vedno po samotnih, nezaznamovanih potih, da v resnici pogosto nisi vedel, si li še v domovini ali pa si že v »inozeststvu«. Kajti ljudstvo je tostran kot onstran — čvrsto, zvestega srca, nosi isto nošo in govori isti jezik in vzame novce za dve marki namesto goldinarja prav tako tostran kot onstran.

Nekega oblačnega poletnega večera sem prišel v hišo ob meji. Hiše ob meji so stale še na pruski strani na gozdni rebri, nad katero se je vzpenjala grebenova črta, ob kateri je tostran stala pruska, onstran avstrijska carinarna. Onstran čez goro se je prva češka vas tudi imenovala »hiša ob meji«. Naravno je, da je bila občina zase in je nosila enako ime edino zategadelj, ker je pač težko in nerodno vedno si ubijati glavo v izmišljevanjem novih krajevnih imen. V pruskih hišah ob meji je bila od starih časov krčma, ki je bila krščena na ime »pri rdečem petelinu«; ko je mnogo let pozneje v avstrijskih hišah ob meji tudi nastala krčma, jo je njen lastnik imenoval »pri modrem petelinu«, ker je pač nekoliko hrepenel po novotarijah.

Pri rdečem petelinu sem se ustavil onega poletnega večera. Bil sem zelo žejen in sem poklical čašo piva. Vrki krčmar je opazoval mene in mojo zeleno mladost, je zmajal z glavo in rekel: »Pij ti raje kozarec pinjenega mleka, mladici noj; pivo je zate premočno.« Jaz sem se sicer zelo pohujševal nad tem nagovorom, kajti imel sem že samega sebe za mladega gospoda, toda dobil nisem nič drugega kakor pinjeno mleko. Nekaj časa nato je pristopil krčmar zopet k meni in me je pozval, da naj pomagam iskati rdečo lisasto kravo, ki se je menda izgubila v gozdu. V notranjosti sem se uprl in sem si rekel, da je nesramnost tako ravnati s turistom, ki plača, ker kaj me briga rdeča krava krčmarjeva; na zunaj pa sem naredil samo zbeگان obraz in sem rekel: ah, da sem že tako daleč prišel in da sem zelo utrujen. Tedaj me je prijel herkulski mož za rame: »No, hajdi, hajdi, ne ravnaj no tako topoglavo in mehužno!« in me je potisnil ven skozi vrata. Nič ni pomagal, moral sem pomagati bosonogemu pastirju in dekli iskati izgubljeno rdečo kravo. Storil sem z globokim srdom v duši in sem sam sebe miloval, da sem zašel v tako barbarsko pokrajino. Pa imeli smo srečo. Ravno ko smo se odpravili iskat, in sicer po dobro premišljenem bojnem načrtu, pastir proti severu, dekla proti jugu, jaz proti zahodu, je pridrepljala krava od vzhodne strani in je javila z grmečim mukanjem, da je tu.

»No vidiš,« me je poučil krčmar, »če se le ne bojimo dela, pa prinese zmeraj svoj blagoslov.«

Za večerjo sem dobil nov kozarec pinjenega mleka, goro pečenega krompirja, surovega masla, kruha, klobaso in sira.

Vse to se mi je sicer zdelo prav spodobno, toda jaz sem mislil na račun in sem rekel, da ne zmorem toliko jesti. Tedaj me vzame krčmar pod pazduho, me dvigne parkrat kvišku in reče zaničljivo: »Devetdeset funtov kvečjemu tehta ta ščetina. No, koliko pa si že star?«

»Osemnajst let,« sem rekel. »Obiskujem breslavsko semenišče in sem že v drugem kurzu.« Mislil sem, da bo možu imponiralo, toda žal, mu ni.

»Mizerabel si videti,« je rekel; »najbrž da imaš sušico.«

Jaz sem rekel sočutnemu človeku s tesnim srcem, da sem sicer nekoliko suh, toda popolnoma zdrav. Teža pa ni verjel, ampak je menil: »To je ravno dobro pri takih ljudeh, da oni sami ne vedo, kako je z njimi. Moja svakinja, ona ni verjela, da bi imela sušico, dokler ni bila mrtva. Ona je bila ravno taka kot ti.«

Bilo mi je naenkrat povsem slabo, in malosrčno sem odložil žlico.

»Nimam nobenega teka več,« sem rekel potih.

»To je samo zaradi tvojega čvekanja,« je zdaj nahrulila okrogla krčmarica svojega moža, »tako mladi krvi pripovedovati tako bedasto čvekanje, to je prav pravi zločin. Mladi gospod, samo ne poslušajte starega osla, ki ne ve, kaj zlobudra.«

»No ja,« je rekel krčmar poparjen, je vtaknil roke v hlačne žepe in gledal začuden med menoj in svojo ženo sem in tja. »Kaj — kaj sem kaj zagrešil?«

Krčmarica je stala črešnjevo rdeča pred njim.

»Če kdo res — ne, ne, ti si ja preneumen bedak.«

»Prišla ga je za roko in ga vlekla ven. Jaz sem obsedel mračnega srca za bogato obloženo večerno mizo. Čez kakih deset minut je prišel krčmar spet noter. Praskal se je za ušesi, si je nataknil zelo zmeden obraz in je rekel z glavo majaje:

»Moja stara je prekomičnal Zdaj misli, da bi morda mislili, da sem jaz zares mislil. No, to bi moral ja — to bi moral ja biti res stara čevka prve vrste, če bi človeku, kakor ste vi, tako čvekal. Bilo je vendar samo šala. Saj ste kakor mleko in kri — in težo imate — težo pravim — saj sem ves komaj vzdignil — in mišice imate in vojak boste, močan hrust ste vil.«

»Že spet čvekaš,« je prihitela krčmarica skozi vrata; »kajti tega vendar zdaj ne bo verjel. Bo ja opazil, kako zajec teče?«

»Jaz ne rečem sploh ničesar več,« je rekel krčmar in sedel užaljen v kot.

»To je tudi veliko bolje,« mu je odvrnila žena. »In vi, mladi gospod, se nič ne vznemirjajte zaradi tega. Zmeraj prav pošteno jejte in bodite dosti na prostem zraku, pa ne boste dobili v življenju nikdar nobene sušice.«

»Ravno tisto, kar sem že jaz od začeta rekel,« je godel mož v kotu.

Potem je postalo tiho.

Čez nekaj časa me je vprašala krčmarica, če želim še en kozarec pinjenega

mleka. Zahvalil sem. Krčmar je planil z zaničljivim smehom kvišku.

»Pinjeno mleko! Samo pinjeno mleko! Od tega seveda nihče ne bo dobil sušice. Dobil pa bo kolero! — To vendar ni več kak mladič, to je vendar že gospod! Že v drugem seminarju! Zanj se ne spodobi pinjeno mleko, čaša piva se spodobi zanj!«

Prinesel je dva kozarca piva in me povabil, naj se vsedem z njim na klop pred hišnimi vrati.

To je bil začetek mojega prijateljstva z rdečim petelinovim krčmarjem Henrikom Hollmannom, prijateljstvo, ki obstoji še dandanes.

• • •

Večer je bil tih in moten. Bilo je, kakor da bi vsa drevesa v ohlapni zaspčnosti klonila glave. Megla se je dvigala počasi in trudno iz doline kvišku, nad potom po grebenu je ležal rumenkast sijaj, rumen kakor luč svetilke. Ob robu gozda je zafrotala sova, sicer se ni nič ganilo.

»To bo dobra, temna noč,« je rekel petelinji krčmar. Potem mi je začel pripovedovati tihotapske zgodbe, prav za prav edino vrsto zgodb, ki jih more doživeti v hišah ob meji.

»Tisti, ki imajo tihotapce za hudobne ljudi,« je rekel moj novi prijatelj, »so vsi neumni bedaki. Oni ravno tega ne vedo, kako se tu živi. To malo majčkene kupčije ob meji tja čez in sem čez ne bo nobene države obogatilo ne ubožalo. Tu se ne spleča vsa ropotija z obmejnimi lovci. Je vse skupaj nepotrebna bedarija!«

»Pa vendar večkrat koga ustrelijo,« sem mu odvrnil.

»Ustrelijo? Ja, tihotapca — obmejnega lovca ne! Tu bi lahko dolgo iskali, preden bi našli kakega obmejnega lovca ustreljenega. No ja, je pač tudi tu kak hudoben falot vmes, kakor so povsod tudi hudobni faloti; drugače pa so tihotapci časti vredni ljudje. Ubože pare so, ki si sem pa tja prislužijo par vinarjev težko dovolj. Od česa pa naj živijo tukaj v teh gorah?«

»Vi ste pač tudi tihotapec?« sem vprašal mirno.

Tedaj pa je vzrojil.

»Mladič,« je rekel. »varuj se, če ne ti eno prisekam. »Zaliti se ne dam.«

Ustrašil sem se tega razjarjenega izbruha in se jecljaje opravičeval in sem pomirjevalno dostavil, da sem tudi jaz sam že vtihotapil kake malenkosti za lastno potrebo. Tedaj je zagodrnjal:

»Kdor tukaj v teh krajih ne tihotapi, je norec.«

Oni večer pa sem posegel v žep, izvlekel iz njega papirnato mošnjico in sem ponudil svojemu gostivcu-prijatelju cigaro. Gledal me je v zadregi:

»Mladič kadil,« je rekel, »ko ima vendar —«

»Nimam sušice ne,« sem ga prekinil.

»Le vzemite!«

»Avstrijska,« je rekel s priznanjem, ko je opazoval znakom, »poglejte no ščetine! No, samo če se to ne bo kregalo s pivom in obilnim pinjenim mlekom?«

Potem sva kadila in molčala. Z grebenovega pota je prihajal mož, ki sem ga brž spoznal, da je obmejni lovec.

»Graničar gre.«

»Da,« je menil Hollmann, »nekdo, ki je žejen. Vencel Hollmann je z ene strani.«

»Ali je v sorodu z vami?«

»Ker se Hollmann piše? Ah, kaj šel Tu se tri četrtine ljudi pišejo Hollmann ali pa Liebich. Odkje tudi naj jemljemo vedno nova imena!«

Vencel Hollmann, gibek mož v tesni avstrijski uniformi, se je vsedel k nama in pil tri ali štiri kozarčke rženega žganja. Svojo službeno kapo je položil poleg sebe na klop. Na njej je tičal majčken šopek.

»Zmeraj ima šopek na kapi,« je rekel petelinji krčmar, »je pač čvrst dečko!«

»Na, saj vendar veš, da mi vedno otroci »modrega petelina« naredijo. In ti sam me tudi pogosto okrašaš,« je odvrnil graničar.

Rdeči petelinji krčmar se je smejal iz polnega grla.

»Ja, misliš, da bo rdeči zaostajal za modrim? Če modri krasi svoje goste, jih krasi rdeči šele prav posebnost.«

Odstranil je šopek, ki je bil zložen iz treh vršičkov rožmarina in ene rumene zlatice, je odlomil od vrtnice graje dve šipek-rožici, vtrgal z gredice rdeč nagelj in jih je pritrdil na kapo graničarjevo.

»Rdeči petelin ne pusti, da bi ga konkurenca v čem prekosila,« je dejal.

Graničar se je smehljal nekoliko priliznjeno in je kmalu nato odšel.

Petelinji krčmar se je smejal tiho za njim. Potem je rekel:

»No, mladič — mladi gospod — jaz bi sicer prav za prav ne smel ničesar izdati, pa saj vi ne boste ničesar izblebetali — vi ste že sami tihotapili — no, tu boste prav brž videli pravo tihotapsko dogodbico. Veste, kaj to pomeni?«

Vzel je vršičke rožmarina in zlatice, ki jih je pustil graničar.

»Torej pazite! To, kar imam tu v roki, to je kupčijsko poročilo. In sicer sem čez od modrega petelinjega krčmarja. Zlatica pomeni sodček masla, in rožmarinovi vršički pomenijo tri funte čokolade. To moram zdaj jaz tja čez poslati.«

»In to prenaša graničar?« sem vzkliknil presenečen.

»Seveda, graničar! To je nazjanesljičevši poslanec. Prismojenemu bedaku se seveda niti ne sanja, da nama je za pismo nošo. Jaz sem, kakor ste videli, precej napravil pri modrem petelinu svojo protinaročitev: rdeči nagelj je sodček rdečega, in dve šipek-rožici, ti pomenita dve steklenici suhega gornjeogrškega. To nese zdaj on spet tja čez, ker on binglja vedno med nama tja in sem.«

»To je sijajno zamišljeno!« sem vzkliknil navdušen.

»Da, glavo je treba imeti,« je rekel petelinji krčmar ponosno. »Izdela sva celo listo. Detelja n. pr. pomeni silovce, kozji parkeljci pomenijo vinžinke, georgina predstavlja tono ogrske svinjske masti, lan je samo po sebi platno, rože-vrtnice blago za svilene jopice, in mali osatek je vreča soli. Poln pšenični klas pove: prosim za račun; prazen klas pa pravi: počakaj še malo, nimam ravno zdaj denarja pri roki.«

»To je ženialno,« sem šepetal pol začudenja.

»Da, mladi gospod,« je rekel petelinji krčmar, »če bi bili vedno tukaj, bi lahko postali še čisto prebrisan dečko.«

»Ta Vencel Hollmann se mi ne zdí ravno preveč spreten obmejni lovec,« sem odgovoril čez nekaj časa.

»Ta — ne spreten? Oho! Satan je! Naši Prusi so mnogo bolj počasni, imajo prevelike trebuhe, polne piva, ampak suhi krt od Avstrijca, ta gre dan in noč okrog in je skoraj že vso okolico zasačil.«

»Je tudi vas že kdaj zasačil?« sem vprašal.

»Mene? Jaz nisem noben tihotapec,« je zopet vzkipeł; vendar pa je potem pristavil: »Naše ljudi, te mislim, ki blago tako med menoj in mojim tovarišem na oni strani sem in tja prenašajo, te je seveda že precej dostikrat zasačil — falot ta!«

Pihal je od srda.

»Trikrat več kazni smo že morali odbrnhati kakor je vsa kupčija vrgla. Ampak kupčija je kupčija. Neumen bi moral biti, kdor ne bi tihotapil. Pa kako potegnemo tudi. To ste ja videli sami, kako potegnemo. Taka šala odplavi vso nevoljo. Največji, glavni ptič, ki ga ni še nikoli zasačil, to je pa mlinar Liebich zdolaj v dolini. To je tako vražji dečko, da ga ne bi zasačili, če tudi bi nemški in avstrijski cesar sama prišla na obmejno stražo.«

Po tem močnem govorniškem podudarku si je Henrik Hollmann veselo menal roke.

»Najbolj neposajeno je,« je nadaljeval in se smejal s tako globoko radostjo, da si videl, kako mu je prihajalo veselje iz najgloblje globine srca; »najbolj neposajeno je, da je Liebich Vencelu Hollmannu njegovo lastno ljubico vtihotapil. Tega hrt ne preboli svoj živ dan ne.«

»Ali bi mi hoteli to povedati?«

»Za ljubezenske zgodbe si še nekoliko prezelen,« je rekel. Pa pripovedoval je in pripovedoval je deloma v pismenem jeziku.

(Dalje.)

Povest „Zagorski zvonovi“ začne izhajati danes teden, ker se še vedno oglašajo novi naročniki.

Radovan Hraslov:

Po belgraiskih ulicah.

3. Nekaj, česar nismo vajeni!

Ze na kolodvoru, ko stopiš na belgrajska tla, te pozdravi kopica postreščkov. Imajo pa ti ljudje tudi svojo disciplino. Stojte v špalirju ob izhodu, z besedami in gestami se love za tvoj kovčeg, če ga imaš, toda iz vrste ne bo nihče stopil in delal svojemu tovarišu na levi ali desni konkurence; gre le za to, kdo ima daljše roke ali bolj prožno telo, da se dlje stegne... Takemu se lažje in večkrat nudi prilika zasluzka, saj menijo doli, da tisti, ki se vozi z vlakom, ne bo nosil sam kovčega in ga vlečejo kar iz rok vsakomur. Le s silo se teh postrežljivih ljudi otreseš. Jih pa je samo pred kolodvorom par desetina, vsi enako opravljeni, v modro, čedno delavno obleko, s številko na čepici. Kar se tega tiče, se je Belgrad uredil prav po načinu ostalih kulturnih mest.

Na križiščih stoji mož postave, orožnik. Policije Belgrad ne pozna. Le na papirju jo imajo, sicer ji pa ne zaupajo menda in je na ulici ni nikjer videti. Vse posle policajca vrši orožnik. Teh pa je

v Belgradu, da jih srečuješ na vsakem koraku: z belimi rokavicami, revolverjem za pasom in številko na njem, rdečimi pietenimi traki čez prsa, zlikanih hlač in bluz skratka: fest fantje so na prvi pogled! Službo pa vrše vse drugače točno in dobesedno, kot smo navajeni mi od naših stražnikov po mestih. Je to prav za prav pretirana službenost, ki že nič več ne sliči na vljudnost, kar mora kljub vsemu biti temeljna lastnost vseh državnih organov, ki imajo kakorkoli opraviti z ljudstvom, radi katerega so pač na svojih mestih. Ne morda ljudstvo radi njih, kakor se žal nekaterim zdi. Kako so organi javne varnosti in reda v Belgradu, prometni orožniki vestni in vneti, kaže prav lepo slučaj, ki ni bil niti edini, kar sem jih doli podobnih opazil.

Ob času že zadnjič opisanega spreveda so bili orožniki razpostavljeni gosto po ulicah, kjer se je sprevod pomikal, da zadržujejo množico, ki je zabasala vse hodnike in silila na cesto, kamor se ni smelo. Tudi vsak prehod ceste je bil zabranjen. Izjeme nobene. Pa jo iz grude potegnemo mlad mož, steče preko ceste in se onstran brž prerije skozi špalir in hiti dalje po svojih poslih in potih. Toda mož se je prevaril! Vestni stražnik, mimo katerega je bil ušel čez cesto, je stekel za njim, se tudi preril skozi špalir onstran ulice, pograbil moža za ramo in ga lepo tiral nazaj čez cesto. In ko ga je tako prignal nazaj, mu je še zabičal, naj bo miren in naj ne sili več čez, sicer...

Tako razumejo dobesedno povelje višjih in ga skoraj ni, za katerega bi veljala izjema. Pripovedoval je g. poslanec Smodej tisti dan pri kosilu, kako je tudi on imel sitnosti, ko je hotel preko ceste in to službeno. Sele, ko je odločno povdaril, da je poslanec in orožniku zagrozil, da ga bo sicer tiral pred ministra, ga je pustil čez cesto. — Ta lastnost poslušnosti in stroge vestnosti, ki je lastna večini naroda nižjega sloja tam onstran Drine, je važna za presojanje njih duševnosti in vsega ostalega življenja sploh. Temelji pa ta lastnost v njih zgodovini, v njih bojih za svobodo in obstoj domovine, ko je v mnogih slučajih šlo tudi le za en sam nepravilen gib, netočno besedo ali podobno. To je potem v njih pognalo krepke korenine discipline, nemejene vdanosti do višjih, zvestobo in ljubezen do grude, narodno zavest. V prenešenem smislu je ta disciplina v ljudstvu ostala iz davnin in zdaj se tu in tam izraža tako nerodno in pretirano, da je res neverjetna za onega, ki ne pozna razmer. Na drugi strani pa je srbsko ljudstvo raslo tako tesno z do-

movino samo in ob oblasti in njenih predstavnikih, da je čisto prišlo do zelo domačih odnosov med oblastjo in ljudstvom; s tega stališča je potem zelo težko uveljavljati oblast.

Vse lo razlaganje spada sicer že bolj v filozofijo, toda tudi poznavanje duševnosti je potrebno, da se more pravilno opazovati in precejevati delovanje tistih, o katerih je že pač govor.

Meh za smeh.

Neka dijaška gospodinja je bila znana po svoji skoposti in malih porcijah. Nekega dne jo sreča na ulici znanec ter jo nagovori: »Gospa Mentova, ali mogoče katera izmed vaših študentov pogrešate?«

»Ne vem, če katerega manjka. Čemu pa vprašate?«

»E kar tako, tam za Ljubljano so ravnokar našli človeški okostnjak, zato sem vprašal, če ne bi bil vaših kateri.«

Obziraost. Ona: »Zakaj greš vedno na balkan, kadar pojem?« On: »Da ne bi sosedje mislili, da te pretepan...«

Pod copato. »Očka, zunaj je nek gospod, ki želi govoriti z gospodarjem.« »Očvedi ga k mami...«

DIABOLO - POSNEMALNIK

najo-treje posnema!

DIABOLO - POSNEMALNIK

je jako pripraven za čiščenje in ponovno sestavljanje!

DIABOLO - POSNEMALNIK

je izdelan iz najkvalitetnejšega švedskega materiala vsled česar jamči za trajno uporabo!

DIABOLO - POSNEMALNIK

se dobavlja pod najugodnejšimi plačilnimi pogoji!

DIABOLO - POSNEMALNIK

se nudi na dolgoletno jamstvo!

DIABOLO - POSNEMALNIK

je v vsakem gospodarstvu neobhodno potreben!

Sposobni in zanesljivi zastopniki se sprejemajo!
Pismene ponudbe na upravnitvo pod »ZANESLJIV« št. 11613

Ljudevit Klein

glavni zastopnik trvdke

DIABOLO-SEPARATOR A.B.

Stoekholm - Švedska

Zagreb

Bačkoga ul. 5 (iza ugla Pošt. štedionice)

Diabolo-Pinjč

najboljši aparat za izdelovanje »čajnega masla«

„Le kot Miklavžev in božični dar“

PRAVOČASNO OPOZORILO

Od 1. pa do 25. decembra 1928

bodemo izdelovali nekatere naše zelo vpeljane fasonne čevljev v bloku po 500 parov vsake vrste in jih bomo radi tega prodajali

za 10 do 20 % nižje kot do sedaj

Ženski polčevlji ali na špango iz boksa	Din 150.—
Ženski polčevlji ali na špango iz laka	Din 175.—
Ženski polčevlji ali na špango iz ševroja	Din 145.—
Ženski polčevlji ali na špango iz sivega usnja, lesena peta	Din 140.—
Moški polčevlji iz boksa	Din 150.—
Moški polčevlji iz laka	Din 200.—
Otroški čevlji, sivi, beige, itd.	Din 50.—

Moški čevlji z dvojnimi podplati za zimo, posebni odpor za vsakdanje slabo vreme, se prodajajo brez posebnega doplačila.

Razen tega se bodo prodajali po zelo nizki ceni izaranžirani artikli, kakor tudi desortirane vrste in posebno pa razni vzorci

Na pr. **S 50 % POPUSTOM**

Fantovski čevlji raznih velikosti	od Din 40.— do 150.—
Damski čevlji raznih fason	od Din 100.— naprej
Moški čevlji raznih fason	od Din 130.— naprej
Desortirani ženski čevlji	od Din 60.— naprej
Desortirani moški čevlji	od Din 80.— naprej

Povrh pa dobi vsak kupec po 3 pare gumipeta, vezalke, pasto za čevlje ali kaj podobnega v vrednosti od Din 15.— do 20.—

DETAJLNA PRODAJA - LJUBLJANA

TOVARNE ČEVLJEV IN KONFEKCIJE

tvrdke Carl Pollak d. d.

DUNAJSKA CESTA št. 23 na dvorišču.

Več mizarskih vajencev

sprejme strojno mizarstvo, Hrana in stanovanje v hiši. - Ponudbe pod »Mizarski vajencev« št. 11376.

Klekljarice čipk

laneni sukanec (cvrni) za čipke in vse drugo za klekljanje potrebno — dobite najceneje pri

PALEČKU v Gorenji vasi n. Škofjo Loko

najstarejša tvrdka te stroke, kjer se kupujejo tudi dobro klekljani izdelki po najvišji ceni.

Šivalne stroje

kolesa, gramofone — najboljšo popravilja Miro Marušič, mehanik, Dolenji Logatec.

1000 dinarjev

Vam plačam, ako Vaše bradavice,

kuria očesa

trda koša, otlačanci s pomočjo uničevalca korenin Eia-balzama ne izginejo v 3 dneh brez bolečin zaneslivo in brez nevarnosti, brez noša. Zdravilna priporočila. Dr. Cyrka B. na Dunaju plača: »Bem zadovolen z Eia, pošlitem nadaljnih 24 lončkov, jih bom vpo-abljaj pri mojih pacientih«. Cena z javnostnim platom 9 Din. 3 lončki 18 Din, 6 lončkov 32 Din. Dr. Nic. Kemény, Košice (Kaschau), Poštni predal 121/L, ČSR.

POZOR GORENJC!

Ne zamudite ugodne prilike pri nakupu jesenskega in zimskega blaga, katerega vam nudi v obilni izbiri že dobro znana trgovina

VINKO SAVNIK, RADOVLJICA

Prepričajte se o nizkih cenah!

Mali oglasnik

Vaša drobna vrstica ali nje prostor velja za enkrat Din 5. Naročniki »Domoljuba« plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebščine ali prodajajo svoje pridelke ali iščejo poslov oziroma obrtniki pomočnikov ali vajencev in narobe.

Mesarskega vajenca

sprejem takoj za mesarstvo na deželi. Hrana in stanovanje prosta. Naslov v Upravi Domoljuba št. 11100.

Mizarskega vajenca

sprejem takoj. Hrana in stanovanje v hiši. — Jos. Kunčič, miz. moj. Polgora št. 6, p. št. Vid nad Ljubljano.

Dehlico

stara 14—16 let sprejem v službo. Naslov v upravi 11622.

Mizarskega vajenca

sprejme Ivan Napast, mizarstvo, Vižmarje pri Ljubljani.

Zaga samica

nasproda predležje, voz in vse drugo orodje. Vse v dobrem stanju. Vprašanja na oglasni oddelek pod št. »ZAGA« št. 11044.

Pošten

in priden mladent, vajen živine in kmetijskega dela se sprejme v službo. Slezijanski zavod Rakovnik.

Mizarskega vajenca

sprejem. Ivan Kuhar, Vižmarje 69, št. Vid nad Ljubljano.

Kupim hišo

enodružinsko, v bližini kake farne cerkve na deželi. Ponudbe na upravo »Domoljuba« pod št. 11603.

ES

**Naša senzacija
prihodnjega tedna**

Različni štrapa: predmeti po enotnih cenah.

HUMANIK

Ljubljana, Dunajska cesta 1a, »PETOVIA“

Maribor, Gosposka ulica 17

Celje, Aleksandrova cesta 1

Pluj, Slovenski trg, »PETOVIA“

4 **PREŠERNOVA**
ulica
poleg frančiškanske
cerkve

Tovarna ur
H. Suttner **Ljubljana I.**
Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine.

PREŠERNOVA
ulica
poleg frančiškanske
cerkve

CENIK

Zahlevajte bogato ilustrovani cenik s koledarjem, gratis in franco od **H. SUTTNER** Ljubljana I **PREŠERNOVA** ulica **4**

Br. 104. Kovinska Anker-Roskopf . . . Din 49'60
Br. 111. Kovinska Anker-Roskopf z radiom številkami in kazalec. Din 69'20

OMIKO — IKO — AXO.

Br. 185. Budilka okrogle oblike, 15 cm visoka, s prvovrstnim Anker-stroj-
jem Din 64'20
Br. 186. Isto z radiom šte-
vilkami in kazalec D 44'—

Br. 7091. Am. double kreolé Din 19'—
Br. 7095. Isto, trovrstno Din 33'60
Br. 7101. 14 karatne zlate kreolé Din 50'—
Br. 7105. Isto, trovrstno Din 114'—

W M F

Kupujte samo kina srebrno jedlino orodje z znakom WMF
Tovarniška garancija 50 let
H. SUTTNER
Ljubljana I
PREŠERNOVA ulica **4**

Lastna protokollirana tovarna ur v Švici

Oglas.
Ako hočete biti zadovoljni
pridite samo v Tekstilbazar
Ljubljana, Krekov trg 10.

Prava angleška flanela	meter po	Din 10'—
Belo slov. platno	" "	" 10'—
Bel šifon	" "	" 12'50
Češki šnirl barhent	" "	" 15'—

Zalazneno češko in angl. sukno za moške in ženske obleke po najnižjih cenah.

Ostanki po polovičnih cenah
v prvem nadstropju.
Oglejte si brez obveznosti nakupa.

Veliki **CENIK** ilustrovani
dobite zastoj! Zahlevajte za od skindišča
MIMEL in HEROLD tovarna glasbil, gramofonov in harmonik
R. Langer **HARBOR** Štev. 107
Violine od 95 Din, ročna harmonike od 85 Din, tamburice od 95 Din, gramofoni od 345 Din dalje.

ŽIMA najboljša in najcenejša pri
M. Masterl
tovarna žime
Stražišče pri Kranju.

Naznanilo.

Puškarna **KAISER** se je preselila na Kongresni trg št. 9, v poslopje Kino Matica, desni lokal, Ljubljana.

Naročite vzorce in spregledali

boste, da je za nakup sukna, kamgarna in ševjota za moške obleke, volne, cefira, parhenta, pliša in kembrika, baržuna za ženske obleke, platna ter vse manufakture, najboljša in najcenejša veletrgovina

R. Stermecki, Celje št. 19, Slovenija

Nakup za veletrgovino Stermecki se vrši izključno direktno iz najboljših svetovnih tovarn, radi tega pride na prodaj samo dobra in solidna roba, po nižjih cenah kakor povsod drugod. Naročila (do 500) Din poštnine pro-cto. Cenik z več tisoč slikami zastoj.

HRASTOVE PRAGE
(švelerje)

in stoječe hraste kupujemo proti takojšnjemu plačilu po najvišjih cenah
BRATA BATIC — CELJE.

DIŠAVE SLON

Edino najboljši šivalni stroji in pletilni švic. „Dubied“ stroji ter kolesa za rodbino, obrt in industrijo so le

Jos. Deteljnca
Gritzner, Adler
Najnižje cene! Tudi na obroke!
Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika.
Pouk v vezenju brezplačno.
neVtečla garancija.

ZGLASITE SE ZARADI
BLAGA ZA OBLEKE
IN PLAŠČE PRI
R. MIKLAJČ
LJUBLJANA

Zadružna gospodarska banka d. d.

Telefon št. 2057, 2470 in 2879. Ljubljana, Miklošičeva cesta 10 Brzjav.: Gospobanka.

Kapital in rezerve skupno nad Din 16,000.000.—, vloge nad Din 300,000.000.—.

Izvršuje vse vrste bančnih poslov pod najugodnejšimi pogoji. Prodaja obveznic 7% drž. invest. posojila ter 2½% vojne odškodnine in vseh vrst vrednostnih papirjev tudi na obroke pod zelo ugodnimi pogoji.

Glavno in največje zastopstvo v Sloveniji za prodajo **srečk Državne razredne loterije.**